

**Захист Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України
є конституційним обов'язком громадян України**

Окремі деталі щодо прав, соціального та правового захисту військовозобов'язаних, призваних на військову службу у зв'язку з мобілізацією, резервістів, а також військовослужбовців, прийнятих на військову службу в добровільному порядку (за контрактом) кореспондент газети з'ясував у начальника Головного управління юстиції у Полтавській області Пашко Ірини Станіславівни.

Отже, І.С., якими правами наділені військовозобов'язані під час проходження зборів та резервісти під час виконання ними обов'язків служби у військовому резерві?

Відповідно до Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» призвані на збори військовозобов'язані та резервісти, які виконують обов'язки служби у військовому резерві, забезпечуються матеріальними засобами в порядку і розмірах, встановлених Кабінетом Міністрів України.

За призваними на збори військовозобов'язаними на весь період зборів та резервістами на весь час виконання ними обов'язків служби у військовому резерві, включаючи час проїзду до місця їх проведення і назад, зберігаються місце роботи, а також займана посада та середня заробітна плата на підприємстві, в установі, організації незалежно від підпорядкування і форм власності.

Розміри грошової виплати, грошового забезпечення і заохочення резервістів та порядок їх виплати визначаються Кабінетом Міністрів України.

Виплата середньої заробітної плати військовозобов'язаним за весь період зборів та резервістам за час виконання ними обов'язків служби у військовому резерві здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету України в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Якщо військовозобов'язаний захворів під час зборів і продовжує хворіти після їх закінчення, за ним зберігаються місце роботи і займана посада, а з дня закінчення зборів, у разі тимчасової непрацездатності, замість заробітної плати виплачується допомога по тимчасовій непрацездатності відповідно до закону.

Якщо резервіст захворів під час виконання ним обов'язків служби у військовому резерві і продовжує хворіти після закінчення терміну виконання цих обов'язків, за ним зберігаються місце роботи і займана посада, а з дня закінчення терміну виконання цих обов'язків, у разі

тимчасової непрацездатності, замість заробітної плати виплачується допомога по тимчасовій непрацездатності відповідно до закону.

Військовозобов'язаним, які на день призову на збори не працюють, на весь період зборів та резервістам з числа непрацюючих на весь термін виконання ними обов'язків служби у військовому резерві, включаючи час проїзду до військової частини і назад, виплачується грошове забезпечення в розмірі мінімальної заробітної плати за рахунок коштів, передбачених у Державному бюджеті України на утримання Міністерства оборони України та інших центральних органів виконавчої влади, які відповідно до закону здійснюють керівництво військовими формуваннями.

Які права мають громадяни України, що проходять військову службу за призовом під час мобілізації, на особливий період?

Знову ж таки відповідно до Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» (ст.39) призов військовозобов'язаних та резервістів на військову службу у зв'язку з мобілізацією та звільнення з військової служби у зв'язку з демобілізацією проводяться в порядку, визначеному Законом України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію».

Так, за громадянами України, які проходять військову службу за призовом під час мобілізації, на особливий період, **але не більше одного року, зберігаються місце роботи (посада), середній заробіток на підприємстві, в установі, організації, незалежно від підпорядкування та форм власності.** Дію цих положень поширено на громадян України, які починаючи з 18 березня 2014 року були призвані на військову службу на підставі Указу Президента України від 17 березня 2014 року № 303 «Про часткову мобілізацію», згідно із Законом України від 20 травня 2014 року № 1275-VII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення оборонно-мобілізаційних питань під час проведення мобілізації».

Які особи не підлягають призову на військову службу під час мобілізації?

Згідно внесених змін до Закону України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» з 15 серпня 2014 року не підлягають призову на військову службу під час мобілізації військовозобов'язані:

- заброньовані на період мобілізації та на воєнний час за органами державної влади, іншими державними органами, органами місцевого самоврядування, а також за підприємствами, установами і організаціями в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України;

- визнані відповідно до висновку військово-лікарської комісії тимчасово непридатними до військової служби за станом здоров'я на термін до шести місяців (з наступним проходженням військово-лікарської комісії);
- чоловіки, на утриманні яких перебувають троє і більше дітей віком до 18 років (такі чоловіки можуть бути призвані на військову службу у разі їх згоди тільки за місцем проживання);
- жінки та чоловіки, які самостійно виховують дитину (дітей) віком до 18 років (такі особи можуть бути призвані на військову службу у разі їх згоди і тільки за місцем проживання);
- жінки та чоловіки, на утриманні яких перебуває повнолітня дитина, яка є інвалідом I чи II групи, до досягнення нею 23 років;
- усиновителі, опікуни, піклувальники, прийомні батьки, батьки-вихователі, на утриманні яких перебувають діти-сироти або діти, позбавлені батьківського піклування, віком до 18 років (такі особи можуть бути призвані на військову службу у разі їх згоди і тільки за місцем проживання);
- зайняті постійним доглядом за особами, що його потребують, відповідно до законодавства України, в разі відсутності інших осіб, які можуть здійснювати такий догляд;
- народні депутати України;
- жінки та чоловіки, які самостійно виховують дитину (дітей) віком до 18 років;
- інші військовозобов'язані або окремі категорії громадян у передбачених законами випадках. Призову на військову службу під час мобілізації, на особливий період не підлягають також студенти та аспіранти, які навчаються на денній формі навчання.

Чи мають військовослужбовці право на одноразову допомогу і в якому розмірі у разі інвалідності або часткової втрати працездатності без встановлення інвалідності, а члени сім'ї - в разі їх загибелі?

Так, мають. Відповідно до Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» одноразова грошова допомога призначається і виплачується військовослужбовцям, військовозобов'язаним та резервістам, які призвані на навчальні (або перевірочні) та спеціальні збори чи для проходження служби у військовому резерві, у розмірі:

500-кратного прожиткового мінімуму, встановленого законом для працездатних осіб, - у разі загибелі (смерті) військовослужбовця, військовозобов'язаного, резервіста (1218 x 500 = 609 000);

250-кратного прожиткового мінімуму, встановленого законом для працездатних осіб, - у разі встановлення військовослужбовцю інвалідності I групи (1218 x 250 = 304 500), 200-кратного прожиткового мінімуму, встановленого законом для працездатних осіб, - у разі встановлення військовослужбовцю інвалідності II групи (1218 x 200 = 243 600), 150-кратного прожиткового мінімуму, встановленого законом

для працездатних осіб, - у разі встановлення військовослужбовцю інвалідності III групи (1218 x 150 = 182 700).

Чи нараховуються військовослужбовцям, резервістам та військовозобов'язаним штрафні санкції за невиконання фінансових зобов'язань?

Військовослужбовцям з початку і до закінчення особливого періоду, а резервістам та військовозобов'язаним – з моменту призову під час мобілізації і до закінчення особливого періоду штрафні санкції, пеня за невиконання зобов'язань перед підприємствами, установами і організаціями усіх форм власності, у тому числі банками, та фізичними особами, а також проценти за користування кредитом **не нараховуються.**

В силу останніх подій в нашій державі, хто вважається учасником бойових дій згідно законодавства України?

Відповідно до Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» встановлено, що учасниками бойових дій визнаються військовослужбовці (резервісти, військовозобов'язані) та працівники Збройних Сил України, Національної гвардії України, Служби безпеки України, Служби зовнішньої розвідки України, державної прикордонної служби України, особи рядового, начальницького складу, військовослужбовці, працівники Міністерства внутрішніх справ України, Управління державної охорони України, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України і брали безпосередню участь в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення, перебуваючи безпосередньо в районах антитерористичної операції, а також працівники підприємств, установ, організацій, які залучалися та брали безпосередню участь в АТО в районах її проведення у порядку, встановленому законодавством.

Порядок і підстави надання статусу учасника бойових дій зазначеним особам, категорії таких осіб, терміни їх участі в АТО, а також райони АТО визначено постановою Кабінету Міністрів України від 20 серпня 2014 року № 413.

Які державні органи видають посвідчення учасника бойових дій?

З метою обліку особового складу командиром військової частини видається відповідний наказ (по стройовій частині) про відрядження в райони проведення АТО, а також інформація про участь військовослужбовців в АТО заноситься до особової справи або військового

квитка та засвідчується командиром військової частини й гербовою печаткою.

Видачу посвідчень учасника бойових дій військовослужбовцям за відповідними рішеннями буде організовано **Департаментом кадрової політики Міністерства оборони України та Головним управлінням персоналу Генерального штабу Збройних Сил України**, а військовозобов'язаним, призваним на військову службу під час мобілізації, - **обласними та Київським міським військовими комісаріатами.**

Які пільги мають учасники бойових дій?

Пільги встановлені також Законом України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту». Оскільки їх перелік великий, я назву деякі з них. Це:

безоплатне одержання ліків, лікарських засобів, імонобіологічних препаратів та виробів медичного призначення за рецептами лікарів;

першочергове зубопротезування (за винятком протезування з дорогоцінних металів);

безоплатне забезпечення санаторно-курортним лікуванням або одержання компенсації вартості самостійного санаторно-курортного лікування;

75-процентна знижка плати за користування житлом (квартирна плата) в межах норм, передбачених чинним законодавством (21 кв.метр загальної площі житла на кожну особу, яка постійно проживає у житловому приміщенні (будинку) і має право на знижку плати, та додатково 10,5 кв. метра на сім'ю);

75-процентна знижка плати за користування комунальними послугами (газом, електроенергією та іншими послугами) та скрапленням балонним газом для побутових потреб в межах середніх норм споживання.

75-процентна знижка вартості палива, в тому числі рідкого, в межах норм, встановлених для продажу населенню, для осіб, які проживають у будинках, що не мають центрального опалення;

безплатний проїзд усіма видами міського пасажирського транспорту, автомобільним транспортом загального користування в сільській місцевості, а також залізничним і водним транспортом приміського сполучення та автобусами приміських і міжміських маршрутів, у тому числі внутрірайонних, внутрі- та міжобласних незалежно від відстані та місця проживання;

щорічне медичне обстеження і диспансеризація із залученням необхідних спеціалістів;

першочергове обслуговування в лікувально-профілактичних закладах, аптеках та першочергова госпіталізація;

виплата допомоги по тимчасовій непрацездатності в розмірі 100 процентів середньої заробітної плати незалежно від стажу роботи;

використання чергової щорічної відпустки у зручний для них час, а також одержання додаткової відпустки без збереження заробітної плати строком до двох тижнів на рік;

переважне право на залишення на роботі при скороченні чисельності чи штату працівників у зв'язку із змінами в організації виробництва і праці та на працевлаштування у разі ліквідації підприємства, установи, організації;

першочергове забезпечення жилою площею осіб, які потребують поліпшення житлових умов, та першочергове відведення земельних ділянок для індивідуального житлового будівництва, садівництва і городництва, першочерговий ремонт жилих будинків і квартир цих осіб та забезпечення їх паливом та інші пільги.